

Helpt klokje of klókje 't maist tegen de kol?

De samenvatting van hok en bók in het Noord-Nederlands

Maureen Prins¹, Remco Knooihuizen²

¹Rijksuniversiteit Groningen, ²Rijksuniversiteit Groningen

In het standaard Nederlands is het onderscheid tussen de korte o-klanken van hok en bók al een lange tijd verdwenen, volgens Van den Toorn (1997, p. 45) een “verandering in het klinkersysteem die ongemerkt tot stand is gekomen”. Door de jaren heen is de verschuiving van deze klanken in de literatuur opgemerkt (van Dantzig, 1940; van Loey, 1970; Gilbers & Koster, 2024). In 1999 beschrijft Booij dan ook het Nederlandse klinkersysteem met nog maar één korte o /ɔ/. In sommige noordelijke delen van het land wordt er echter nog steeds onderscheid gemaakt tussen de twee (Grune, 2022).

In dit project wordt onderzocht in hoeverre Groningse en Friese sprekers van het Nederlands nog onderscheid maken tussen de hok- en bók-klanken en welke factoren daar een rol in spelen. In ons experiment produceerden Nederlands-Fries/Gronings tweetalige deelnemers (N=95; 52 vrouw; leeftijd M= 54, SD = 20.91) zinnen met daarin woorden die een etymologische hok- of bók-klank bevatten. De data is geannoteerd in PRAAT waar ook de F1- en F2-waarden gemeten zijn. Om de overlap tussen de twee klanken te meten is gebruik gemaakt van de Pillai-score en de Bhattacharyya's Affinity. Met een analyse in R is te zien dat er over het algemeen niet veel onderscheid gemaakt wordt tussen de hok en bók; de verschuiving is dus in een laat stadium. Een nog lopende analyse zal laten zien welke factoren meespelen bij het wel onderscheid maken tussen de twee klanken.

References

- Booij, G. (1999). *The Phonology of Dutch*. Oxford University Press.
- Dantzig, B. van. (1940). *De korte o-klanken in het Nederlandsch*. Noordhoff.
- Gilbers, D., & Koster, L. (2024). De plaats van /o:/ en /ɔ/ in het Nederlandse klinkersysteem. *Tabu*, 57–74. <https://doi.org/10.21827/tabu.2023.41262>
- Grune, D. (2022). Open en gesloten korte o in een klein deel van Oost-Nederland. Beschikbaar op: http://dickgrune.com/NatLang/Dutch/O_of_O/O_of_O.pdf
- Loey, A. van. (1970). *Schönfelds Historische grammatica van het Nederlands: Klankleer, vormleer, woordvorming*. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA91504113>
- Toorn, M. C. van den (1997). *Geschiedenis van de Nederlandse taal*. Amsterdam University Press.